

ACC. N:R M. 13747:1-10.

Landskap: Skåne Upptecknare: Bengt Salomonsson, Lund
Härad: Herrestad Berättare: Anders Persson, St. Köpings
Socken: St. Köpings Berättarens yrke: f. d. smiäbunkare
Uppteckningsår: 1955 Född år 1895 i Nybo, St. Köpings

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-10. LU F 73.

Skriv endast på denna sida.

Alla började odla betor på samma gång, 1892-94, då socherbruket anlades, innan odlade man lite föderbetor. Några nyheter kom inte med inflyttat folk. Follskolan hade ingen sådan betydelse, man läste mest kristendom och historia, Däremot var Lystad viktigare som nyhetsförmedlare, alla skulle dit och handla. - Järnvägen kom till samtidigt med socherbruket. - Köpingsbro fick ingen betydelse för bygden. - Stad och landsbygd var för nästan som hund och katt men det har bättre sig. Stadborna lämnade landsborna och det blev ordentliga slagsmål i staden, då det inte fanns så många poliser. - Statfolk hade autörning in natura. Nu är det rent på förs med pengar, de har insett värde. Före hade man inte så mycket pengar. - I Kabusa

kom den första handelsboden. Sjögren byggde ett hus ung. när socherbruket sattes igång. Det var full handel, en diverseaffär med byger och allt. - Bygstämman förekommer ännu, man hade horn som man bläste i. Aldermansgille hade de nog för i tiden. Utskrifningen ägde rum innan min tid. - För 30 år sedan bildades en tröskförening, den är upplöst nu, men en ny har bildats. Dagen bjurförening har funnits här, men i Köpinge by. - Jordbruksförbättringarna får man nog säga började när socherbruket kom. Då började man så gödning och kulla jorden blev då bättre. Växtföljen blev en annan: Säd d.v.s. råg, psantafflor, foderbetor, klöver och öppen träda. Lärdomarna från socherbruket slog inte till, men så kom betuspektören och hjälpte till rätt med gödning o. dyg.
e.

Det blev bättre sköndar efter socherbeten. -
För hade man till husbehov. Jag slutade
att ha för för 20 år sedan. På senare
tid skickades vullen till spinneri. Sedan
socherbeterna kom fick framtiden nog att
gå med dem och slutade väva. - Man
hade inte mycket mjölk, bara till husbe-
hov. Socherbruket frände med sig betmassa
och det grundades ett mejeri i Lystad. Kor-
na gav inte mycket mjölk, det var bland-
raskor. - Ängen var för större. - Min far far-
far odlade upp stället, som var i byns ut-
markt. - För 40 år sedan dödade man, först
hade man öppna diken, lite senare fick man
rördiken. - Man mätglade på sina ställen,
men här fanns ingen mängel. Senare an-
vände man sig av slambalk från socherbruket.
Några gjorde så men inte alla. - För en 30-40

är sedan började man få moderna redskap.
Först var det plogar av trä och träar, som
bitverkades hvarann. Detta stället är uppsoddat
med studda men jag har aldrig hört med
studda. Sedan kom järmplogar, de första
var nog engelska järmplogar som kom
när jag var i 15-års åldern. Med
pleijel tröskade man länge, även sedan de
större ställena fått hästvandringsdrivna
tröskverk. Man var tvungen att använda pleijel,
för att få halan till lossstaken. Trä användes
längst fram i tiden; de "drö" det mesta innan
de riktigt plogarna kom. För en 30 år sedan
kom ringvärlarna, innan frumlade man med
tröskloss. Hästarna hade trögriemen när de
gick på bete. - Lantbrukets möten hade be-
tydelse genom det att man såg mycket
nytt. Vägarna förbättrades när staten över-

toz dem. Innan hade var och en ett väga-
skypet, som länsmannen syrade. - I Svens-
borg fanns ett gästgiveri som försvann
när Gäsmåsbanan kom till. Gästgiverierna
blev onödiga när det fanns järnväg och
det var bättre att resa med järnväg. - Post-
gången var dålig för. Brev och sidant
skickades till skolan. Postman kom för en
30-40 år sedan. Till en början betalade för-
samlingen brevbäraren - Man hade inga
binärningar i trakten. Ej heller blev det några
skogshöstar, då det var out om skog. Hem-
slöjd idkade man till husbehov om vintar-
na, drängar och bönder gjorde redskapen
hemma, det upphörde för åtminstone 30 år
sedan. - Kring schelshiften gick många över
till andra ypper, men de kom igen många
av dessa. Några flyttade till bygden då det

grundades egen-hem. På 1880-90 talen reste
många till Amerika. Några reste till Born-
holm. Jag var på Bornholm. Jag var i 23-
års åldern. På Bornholm fick man 3 kr. om
dagen men på Fredriksberg hemma fick
man inte mer än 1.25 om dagen. Här var
för mycket folk, men här var folk likaväl,
trots att många reste. Det blev dålig för-
tjänst och svårt att få arbete. - När jag var
ung, var boningshuset så att man byllade i
illaren, kachelugnen stod ut i stuan och
kammaren. Kök urättades så smärningon,
här på stället är det en 20 år sedan, då
fick vi höstspis också. Stuan var möblerad
med säng, kachelugnbänk och bord med
bänkar. I köket var det lergolv, men bräd-
golv i fina rummet. Golvem sandades. På
samtliga ställen hade de en gästbänk till
6.

vänster om dörren, men inte på detta
stället. Moderniseringarna fick gå efter räd
och lögenhet, de större ställena började och
var frägnare som vanligt. Tapeter hade
man inte utan halvhade väggar. Inte
heller gardiner utan jalousier. Gardiner
och tapeter kom på 1900-talet men det
är inte länge sedan man fick tapeter.
Mat- och dryckesvanor har förändrats mycket.
Före var det inte så nöga, allt man levde
på var hemma producerat. Folk tog och
bättre vara på saker och ting. - Före var hal-
sen alltid hemma. För 20 år sedan började
man ha dem borta, då Strandterrassen kom
till. Samma var det med begravningshal-
sen för en 20 år sedan började de som hade råd
till det ha dem där. Före var hal-
sen mitt på dagen, nu på nätterna. -

Presenten gav man även före i tiden. När man skulle bort skulle man ha förning med sig, det var smör och hagar. Det är en 60-65 år sedan. Bjudningskort har man börjat skicka på senare tid, innan red trängen omkring och budade. - Det var inte så dyrt att roa sig för. Man dansade på kvällarna ibland, det gick till en 50 öre att allt som allt. Ungdomen bildade lag och man dansade hos de olika i tur och ordning. En bildade laget och var ordningsman. Det upphörde när danssalen och föreningsalen kom till. - Förhållandet mellan lantbondefolk och tjänare har inte ändrats mycket, men nu vet man vad man är skyldiga varandra. - Tidning har man haft i åtminstone 60 år, det var Lystads Allehanda och det var den första. Innan Gärsnäs -
8.

varan kom till gick en man och hämtade
den i Lystad. - De sjöng mera för. De hade
mycket trevligare för nu än de för fina.
Då var det ingen rangskilnad. Det var mera
jämnt vid gillena. Man sjöng på gille. Det
var skolsånger, danser och lite annat. När
jag var 26 år var jag i Malenö och då
sålde visböcker, några lura runt på
landet och sålde sådant. - För berättade
de historier, de gamle berättar, om spöke,
trolld och lyktegubbar, ungdomen lyssnade
och så. Lyktegubbar fanns här också, det
var verkligt, de var inte goda att
träffa på. För trodde man mycket
på sådant, det har försvunnit så småning-
om. Folk är mer upplysta nu. - För
skulle man gå i kyrkan åtminstone
var annan söndag, om inte annat så
9.

för att visa en ny hostym. Hus förhå-
rade man för, det sista ägde rum
när jag var i 25 års ålder. Prästen
reste då omkring på ställen, men
det var ingen reda på de sista husför-
håren och prästen måste sluta. - ~~Papa~~
Baptisterna har varit här i trakten och
många är kvar i tron, det började när
jag var 15 år. Det var mest fiskarna
som blev läsare. En i Hammar, Lasse
Lång, tog fiske och var baptist.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND